

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-04 (1743) 28 fevral 2022-ci il

**Xocalı soyqırımının
30-cu ildönümü
universitetimizdə
qeyd edilib**

səh. 2

**İnönü Universiteti
ilə birgə ənənəvi
konfransımız
keçirilib**

səh. 4

ATU-nun rektoruna “İbn Sina” ordeni təqdim edilib

**Tibbin aktual istiqamətləri Rusiya alimləri
ilə müzakirə olunub**

səh. 2

**İsrail-Azərbaycan
Ticarət və Sənaye
Palatasının sədri
ATU-nun qonağı
olub**

səh. 4

**İndiyədək 36 mindən çox
elektronoqrama çəkilib**

**Elektron mikroskopiya
laboratoriyası yerli və xarici
elmi-tədqiqat müəssisələri ilə
əməkdaşlıq edir**

səh. 7

**Professor Xaləddin
Musayev: “500 əməliyyat
keçirmişik, ağırlaşma və
ölüm halları olmayıb”**

səh. 5

**İctimai səhiyyə fakültəsinin
məzunları tələbələrle
görüşüblər**

səh. 5

**Qəhrəmanlıq kitabı yazan
həkim**

**Leytenant Mirlətif Ağayev qardaşına
“torpaqlarımızı azad etməyə mən,
sən getməsək, kim getməlidir” –
sualını vermişdi**

səh. 6

Xocalı soyqırımının 30-cu ildönümü qeyd olunub

Professor Gəray Gəraybəyli: "Xocalı" deyəndə, bir şəhər adı yox, tariximizin ən faciəli, ən kədərli səhifəsi yada düşür

Bəşəriyyətə qarşı ən ağır cinayətlərdən biri sayılan Xocalı faciəsindən 30 il ötür. Bu dəhşətli soyqırımın 30-cu ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Tibb Universitetində anım tədbiri keçirilib.

Faciə qurbanlarının xatirəsi anıldıqdan sonra çıxış edən ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli erməni faşizmi tərəfindən törədilən Xocalı soyqırımının XX əsrin ən böyük və insanlığa sığmayan faciələrindən biri olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, "Xocalı" deyəndə, bir şəhər adı yox, tariximizin ən faciəli, ən kədərli səhifəsi yada düşür: "1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə günahsız, silahsız, əliyalın insanlara qarşı bəlkə də tarixdə görünməmiş bir vəhşilik törədildi. Bu bizim heç vaxt yaddan çıxarmayacağımız tariximizdir. Dinc əhaliyə, uşaqlara, yaşlılara qarşı ağır silahlardan istifadə olunması, onlara sözün əsl mənasında divan tutulmasından belə nəticə çıxarmaq olar ki, bu qatillərin məqsədi Azərbaycan xalqının iradəsini və azadlıq istəyini sındırmaq idi. Ancaq onlar məkrli niyyətlərinə çatmadılar. Xalqımızın mübarizə əzmini, torpaqlarımızın işğaldan azad ediləcəyinə güclü inam hissini heç vaxt sarsıda bilmədilər".

Rektor bu qətləmə törədələrin uzun illər cəzasız qaldığını və ölkə başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında aparılan Vətən müharibəsi zamanı müzəffər ordumuzun misilsiz qəhrəmanlığı ilə qisasımızın düşmənlərdən alındığını vurğulayıb: "Artıq 30 illik Qarabağ həsrətinə son qoyulub. Bu tarixi qələbə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin apardığı çox təmkinli, eyni zamanda qətiyyətli siyasətin nəticəsidir. Ümumilikdə Xocalı qatilləri öz cəzalarını alsalar da, bu faciə illər, əsrlər boyu Azərbaycan xalqının ürəyində ağır bir yara kimi qalacaq. O dəhşətli

gəcəni öz uşaqlarımıza, nəvələrimizə, nəticələrimizə hər zaman xatırlatmalıyıq. Unutmağa haqqımız yoxdur".

Xocalı sakini, İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının professoru Mübariz Allahverdiyev də anım tədbirində çıxış edərək soyqırımın zamanı ailələrin başına gətirilən müsibətlərdən danışdı. O, həmin tarixin bizdən nə qədər uzaqlaşsa da, mənəvi baxımdan bizləri yaxınlaşdırdığını söyləyib. Xocalıda təkcə XX əsrdə 3 dəfə soyqırımı törədildiyini tarixi faktlarla diqqətə çatdıran professor M. Allahverdiyev, sonuncu faciəyə qədər baş verən

dəhşətli hadisələrdən də söhbət açdı. O, 1996-cı il fevralın 24-də ümummilli lider Heydər Əliyevin xocalılılar, şəhid ailələri və ziyalılarla görüşündə Xocalı soyqırımına ilk siyasi qiymət verdiyini xatırladı: "Ulu öndərin Xocalı sakinləri ilə görüşdə peyğəmbərcəsinə söylədiyi hikmətli ifadələr 24 il sonra, 2020-ci ilin payızında həqiqətə çevrildi. Həqiqətən xocalılıların şəhidliyi gələcək nəsillərin qəhrəmanlığı nümunəsinə çevrildi. Bu həqiqəti ümummilli liderin Azərbaycana bəxş etdiyi Müzəffər Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyev gerçəkləşdirdi".

Epidemiologiya kafedrasının müdiri, professor İbadulla Ağayev sovet ordusunun 366-cı motoatıcı alayının iştirakı ilə törədilən bu dəhşətli faciənin baş verəsinə görə vaxtilə respublikamıza rəhbərlik edən şəxslərin də cavabdehlik daşdığını bildirdi. O, Xocalı soyqırımına ilk siyasi qiymətin ümummilli lider tərəfindən verildiyini bir daha vurğulayıb: "Heydər Əliyev həmişə istəyirdi ki, Azərbaycan zəfər marşını çalsın. Dediklərindən əmin idi ki, zəfər marşı çalınacaq. Heydər Əliyev xalqı üçün bir məktəb qoydu. Elə bir məktəb qoydu ki, o əlçatmaz, ünyetməz bir zirvədir. Bu məktəbdə çoxları dərslər aldı. Bu məktəbin çox böyük bir nümayəndə-

si cənab prezidentimizdir ki, həmin zəfər marşını çaldırdı. Azərbaycan xalqı bu qələbənin şahidi oldu. 44 günlük Vətən müharibəsində böyük uğurlar qazanan Ali Baş Komandanımız bütövlükdə xalqımızın arzusunu yerinə yetirdi".

ATU-nun I kurs tələbəsi Aytac Yüzbəyova hətta ana bətnində olan körpələrə qarşı amansızlıq edən, cəsədlər üzərində ağılsızlıq və vəhşiliklər törədən erməni vandallarını Azərbaycan gənclərinin heç vaxt bağışlamayacağını deyib. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın rəhbərliyi altında hazırda 60-dan çox ölkədə minlərlə azərbaycanlı gəncin iştirakı ilə "Xocalıya ədalət" kampaniyasının uğurla aparıldığını bildiren A. Yüzbəyova, ermənilərin işğalçılıq siyasəti və vəhşi əməlləri barədə həqiqətlərin dünyaya çatdırılması naminə gənclərin görə biləcəyi işlərlə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Anım tədbirində Xocalı soyqırımına həsr edilmiş videoçarx nümayiş etdirilib.

Arif MƏMMƏDLİ

ATU əməkdaşları Xocalı soyqırımını yürüşündə

Bəşər tarixinin ən dəhşətli soyqırımlarından olan Xocalı faciəsinin ildönümündə - Azərbaycan xalqının milli birlik və həmrəyliyinin simvoluna çevrilmiş gündə Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib.

Xocalı soyqırımının 30-cu ildönümü ilə əlaqədar keçirilən yürüşdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva iştirak ediblər. Yürüş iştirakçıları Xətai rayonunda ucaldılan Xocalı abidəsinin yerləşdiyi əraziyə gəlib, "Ana harayı" abidəsinin önünə əklil və güllər qoyublar.

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli başda olmaqla universitetimizin rəhbər şəxsləri, professor-müəllim heyəti və tələbələrəndən ibarət bir qrup ümumxalq yürüşündə iştirak edib. Universitetimizin təmsilçiləri Xocalı qırğınının simvolu hesab olunan "Ana harayı" abidəsinin önünə tər güllər düzərək soyqırım qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Tələbələr videoçarx hazırlayıb

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin təşkilatçılığı ilə Xocalı faciəsinin 30 illiyinə həsr olunmuş videoçarx hazırlanıb. Videoçarxın çəkilişində universitetin 6 cənəbi, 3 azərbaycanlı tələbəsi iştirak edib.

ATU-nun rektoruna "İbn Sina" ordeni təqdim edilib

Tibbin aktual istiqamətləri Rusiya alimləri ilə müzakirə olunub

Azərbaycan Tibb Universitetində Rusiya Elmi-tibbi Terapevtlər Cəmiyyəti ilə birlikdə təşkil edilmiş beynəlxalq konfrans keçirilib. Konfrans əvvəlində bəşəriyyətin ən dəhşətli faciələrindən biri olan Xocalı soyqırımına haqqında məlumat verilib, bu qırğının qurbanlarının xatirəsi yad edilib.

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli açılış nitqi ilə çıxış edərək konfransın koronavirus, post-COVID sindromu, kardiologiya və revmatologiya, allerqologiya və digər önəmli istiqamətləri əhatə etdiyini bildirib. Qeyd edib

ki, XXI əsrdə daxili xəstəliklərin sayı kifayət qədər artıb ki, bu da ürək-damar xəstəlikləri və xroniki ağciyər problemlərinin çoxalmasına səbəb olub. "XXI əsr biz həkimlər üçün yeni xəstəlik olan və artıq 6 milyondan çox insanın ölümünə səbəb olan COVID-19 pandemiyasını gətirdi. Məhz pandemiya dövründə aydın oldu ki, yanaşı xəstəlikləri olan insanlar onu daha ağır keçirir. Müasir dövrdə kiminsə yalnız bir xəstəliyinin olması nadir hadisədir. 65 yaşdan yuxarı insanların əksəriyyətinin azı 3 xəstəliyi olur, bu da yaşlı insanlarda ölüm riskini artırır. Konfransın mövzusu da məhz komorbid - birgə xəstəliklərin patalogiyalarına həsr olunub".

Rektor konfransın əhatə etdiyi məsələlərin müasir tibb üçün

çox aktual olduğunu bir daha qeyd edərək tədbir iştirakçılarına uğurlar arzulayıb.

Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki, Rusiya Elmi-tibbi Terapevtlər Cəmiyyətinin rəhbəri Anatoli Martinov elmi-praktiki konfransın qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi, təcrübə mübadiləsi baxımından böyük önəm daşdığını bildirib. Qeyd edib ki, belə tədbirlər Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətlərin güclənməsinə, həm dostluq, həm də elmi əlaqələrin möhkəmlənməsinə gətirib çıxarır.

Sonra Rusiya Elmi-tibbi Terapevtlər Cəmiyyəti adından ATU rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, ATU-nun Elmi İşlər üzrə prorektorı Rauf Bəylərov və universitetin elmi-tibbi koordinasiya Sevil Əsədova "İbn Sina" ordeni ilə təltif olunublar. Bu

orden Rusiya Elmi-tibbi Terapevtlər Cəmiyyəti ilə aktiv əməkdaşlıq və iki ölkə arasında elmi əlaqələrin möhkəmlənməsi işinə verilən töhfəyə görə təqdim edilib.

Konfransın panel iclaslarında Azərbaycanın və Rusiyanın müxtəlif tibbi-elmi müəssisələrinin əməkdaşları, mütəxəssislər çıxışlar ediblər. "COVID-19 dünən, bu gün və sabah", "Vəram və COVID-19 ko-infeksiyası", "Osteoartrozun müasir konsepsiyası", "Sistemik birləşdirici toxumun xəstəlikləri ilə əlaqəli vaskulitlər" və digər mövzularda məruzələr səsləndirilib. Konfrans öz işini "Terapevtin praktikasında komorbidlik", "Hipertrofik kardiopatiya: diaqnostika, müalicə və müasir cari tövsiyələr", "Prediabet: problemlər və perspektivlər", "Yoluxucu və qeyri-infeksiyon xəstəliklərinin klinikasında müasir enterosorbsiya" bölmələri ilə davam etdirib.

Xəbər verdiyimiz kimi, Azərbaycan Tibb Universitetinin tədris proqramları beynəlxalq akkreditasiyadan keçib. Bu münasibətlə

Bir qrup əməkdaşımıza təşəkkürnamə verilib

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli universitetin bir qrup əməkdaşı ilə görüşərək onlara təşəkkürnamə təqdim edib. Görüş zamanı ATU-nun rektoru akkreditasiya prosesi haqda danışdı, bu hadisənin əhəmiyyətini qeyd edib. Professor G. Gəraybəyli ali məktəbin beynəlxalq nüfuzu üçün mühüm önəm kəsb edən akkreditasiyanın uğurla əldə olunması münasibətilə universitet əməkdaşlarını bir daha təbrik edib, bu prosesin uğurla və layiqli şəkildə sona çatdırılma-

sında əməyi keçən hər kəsə təşəkkür edib. Görüşün sonunda ATU-nun beynəlxalq akkreditasiya prosesinə hazırlıq və proqramların özünütəhlil hesabatlarının hazırlanmasında fəal iştirakına görə, bir sıra əməkdaşlara təşəkkürnamə verilib.

Qeyd edək ki, beynəlxalq akkreditasiya prosesi Akkreditasiya və Reytinq üzrə Müstəqil Agentlik (IAAR - Independent Agency For Accreditation and Rating) tərəfindən aparılıb.

Üç soyqırımın şəhidi Xocalı

30 il öncəki hadisələr tariximizin qara səhifəsi, eyni zamanda vətənə, torpağa sədaqətimizin nümunəsi idi

Erməni işğalçılarının, terrorçularının bəşəriyyəti aldatmağa yönəlmiş siyasi fırıldaqlarından, saxtakarlıqlarından biri də hamıya gün kimi aydın olan həqiqətlərə yalan don geydirmək olub. Belə erməni saxtakarlıqları Qərbi Azərbaycandan, İrəvan Xanlığından başlayaraq Azərbaycanın bütün bölgələrinə, o cümlədən Xocalıya, Qarabağın dağlıq hissələrinə də yayılıb. 1828-ci ilin Kürəkçay və Gülüstan müqavilələri tarixin səhifələrindən silinə bilməz. Həmin illərdə vahid Azərbaycan iki hissəyə bölündü. Belə dəhşətli bölgü aparılarkən Azərbaycan xalqının rəyi heç kimi maraqlandırmadı və ondan heç nə soruşulmadı. Uzun illər bu barədə danışmaq belə yasaq etmişdilər.

kəndində məskunlaşdı, Türk ordusu Azərbaycanı xilas etdikdən sonra onlar yenidən öz dedə-baba torpaqlarına – Xocalıya qayıtdılar.

Xocalı üç bölgədən ibarət idi: biri "Yerli Xocalı", ikincisi "Qala dərəsi", üçüncüsü "Qaçqınlar" adlanırdı. Qədim mədəniyyət abidələrinə, kurqanlara, sənduqə qəbirlərə malik Xocalının minilliklərlə yaşlı olan qəbristanlıqları, tarixi abidələri var idi. Yeni eranın əvvəllərində Xocalı böyük şəhər olub, şiddətli zəlzələdə tam dağılıb, sonra yenidən dirçəlib. Xocalının hər daşı tarixdən xəbər verirdi. Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti də buradan qaynaqlanırdı. Qazıntılar zamanı Xocalıda tapılan qədim zinat və məişət əşyaları Sankt-Peterburqdakı Ermitaj muzeyində Xocalı guşəsində saxlanılırdı. XX əsrin 80-ci illərində Ermitajın həmin şöbəsindən Xocalı adı götürülmüş, Stepanakert adı ilə əvəzlənərək

hücumə qoşulmamışdılar. Səhərişi günü "Известия" qəzeti yazırdı ki, guya Xocalılar ermənilərə hücum edib və 70-dən çox erməniyə qətlə yetirib. Bu, ermənilərin növbəti uydurması idi. Bundan sonra ermənilər daha ağır cinayətə əl atdılar. Onlar Meşəli, Cəmilli, Malıbəyli-Quşçular, Qaradağlı, Baqanis-Ayırım soyqırımlarını törətdilər. Nəhayət, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Seyran Ohanyanın rəhbərlik etdiyi ermənilər 366-cı alayın silahlarından və canlı qüvvəsindən istifadə edərək dinc əhalini yuxuda ikən qırmağa başladılar. Bir gecədə 613 nəfər vəhşicəsinə qətlə yetirildi. Sağ qalan qocalar, qadınlar, uşaqlar yüngül geyimlərdə meşələrə, qarlı dağlara səpələndilər. Heç kəsə aman verilmədi. Tarixdə misli görünməmiş vəhşiliklə dəhşətli bir soyqırımı törədildi. Naxçıvanıq tərpləri, kolları Xocalılar üçün qan gölüne çevrilmişdi. Bir vaxtlar (1966-1968-ci illər) mən Naxçıvanıqda həkim işləyərkən erməni uşaqlarını, qocalarını ölümdən xilas etmişdim. İndi isə ermənilər həmin Naxçıvanıq keçidində mənim həmyerlilərimi – Xocalıdan olan körpələri, köməksiz qocaları, qadınları amansız qırğına məruz qoydular.

Bu hadisələri bütün dünya görüb. Onu danmaq, inkar etmək mümkün deyil. Dünyanın bir sıra ermənipərəst ölkələri Xocalı soyqırımına göz yumsalar da, buna nail ola bilməyəcəklər. Artıq Xocalı soyqırımı dünya tərəfindən tanınmaqdadır. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın rəhbərliyi altında "Xocalıya Ədalət!" kampaniyası çərçivəsində aparılan işlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

1996-cı il fevralın 24-də ümummilli lider Heydər Əliyev biz xocalılar - şəhid ailələri, ziyalılarla görüş keçirdi və Xocalı soyqırımına ilk siyasi qiymət verdi. O dedi ki, Xocalı faciəsi xalqımızın, millətimizin tarixində qara bir səhifədir. Eyni zamanda bu faciə xalqımızın, vətəndaşlarımızın öz Vətəninə, torpağına, millətinə sadiqliyinin nümunəsidir. Xocalı şəhidləri gələcək nəsillərimiz üçün qəhrəmanlıq nümunəsi olacaq. Və hamımızı əmin etdi ki, Xocalı soyqırımı qurbanlarının qanı yerdə qalmayacaq. Həmin tədbirdə mən də çıxış etdim, "əgər ulu öndər Azərbaycanın rəhbəri olsaydı, ermənilər belə soyqırımı törədə bilməzdi" - dedim.

Ulu öndərin Xocalı sakinləri ilə görüşdə söylədiyi hikmətli ifadələr 24 il sonra - 2020-ci ilin payızında həqiqətə çevrildi. Xocalı sakinlərinin şəhidliyi gələcək nəsillər üçün qəhrəmanlıq nümunəsi oldu. Bu reallığı isə ümummilli liderin Azərbaycana bəxş etdiyi müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Milli Ordumuz, bütün Azərbaycan yaratdı.

Bu gün həm birinci, həm də ikinci Qarabağ müharibəsi şəhidlərinin ruhu şaddır. İnanırıq ki, tezliklə Xankəndi və Xocalıda, Malıbəyli-Quşçularda, Kərkicahan, Meşəli və Cəmillidə, Kosalar və Qaragavda, Pənahəli xanın tikdirdiyi Əsgəran Qalasında Azərbaycan bayrağı dalğalanacaq!

Mübariz ALLAHVERDİYEV,
Xocalı sakini, ATU-nun professoru

Qisasını aldığımız qətləm

Xocalı faciəsindən 30 il ötdü. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə keçmiş sovet ordusunun köməyi ilə Azərbaycanın Xocalı şəhərini işğal edərək yer üzündən silən ermənilər şəhərin sakinlərinə qarşı qətləm həyata keçirdilər. Dünyanın gözü qarşısında soyqırımı törədən ermənilər əhalini xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirdilər. 1988-ci ildən Dağlıq Qarabağ ətrafında başlayan hadisələr, erməni şovinistlərinin "Böyük Ermənistan" dövləti kimi sərəm ideyasını reallaşdırmaq cəhdi azərbaycanlılar yaşayan kənd, qəsəbə və şəhərlərin viran qoyulması, çoxlu sayda günahsız insanların ölümü, ömürlük şikəst edilməsi, bir milyondan artıq soydaşımızın öz tarixi və əzəli torpaqlarından didərgin salınması ilə nəticələndi. Xocalı soyqırımı XX əsrin ən dəhşətli faciələrindən biridir. Ermənilərin bu vəhşiliyi təkcə xalqımıza deyil, bütün insanlığa, bəşəriyyətə qarşı yönəlmişdi. Xocalı faciəsi tarixin yaddaşına əbədi həkk olunmuş Xatın, Xırosima, Naqasaki və Sonqmi kimi dəhşətli faciələrlə bir sırada dayanır.

Xocalı Qarabağda xüsusi strateji əhəmiyyəti olan bir məkan idi. Erməni şovinistləri nəyin bahasına olursa-olsun, azərbaycanlılar yaşayan bu şəhəri zəbt etməyə çalışırdılar. Digər məqsədləri isə, ümumiyyətlə, Xocalını yer üzündən birdəfəlik silmək idi. Bu da səbəbsiz deyildi. Xocalı elə bir yaşayış məskəni idi ki, burada Azərbaycan tarixinin qədim dövrlərindən müasir dövrə qədər tarix və mədəniyyət ənənələri əks olunurdu. Burada qədim tarixi abidələr indiyə qədər qalmaqdadır. Xocalının yaxınlığında e.ə. XIV, VII əsrlərə aid edilən Xocalı-Gədəbəy mədəniyyətinin abidələri yerləşir. Erməniləri narahət edən məsələlərdən biri də Xocalının Xankəndindən 10 kilometr Cənub-Şərqdə, Qarabağ dağının silsiləsində və Ağdam-Şuşa, Əsgəran-Xankəndi yollarının üstündə yerləşməsi idi. Qarabağdakı yeganə aeroport da Xocalıda idi. Xocalının bu cür strateji mövqeyə malik olması erməni şovinistlərinin maraq dairəsində idi. Erməni silahlı dəstələrinin qarşısına qoyulmuş əsas vəzifələrdən biri Xocalıdan keçən Əsgəran-Xankəndi yolunun boşaldılması və aeroportun ələ keçirilməsi idi.

Artıq ikinci ildir ki, soyqırımını fərqli şəkildə anırıq. Çünki 30 ilə yaxın işğal altında qalan torpaqlarımız azadlığa qovuşub, Xocalı soyqırımı qurbanlarının, həmçinin digər şəhidlərimizin qanı yerdə qalmayıb, qisası alınmış. 2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayan Vətən müharibəsi Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Ordumuzun parlaq Zəfəri ilə başa çatıb. Azərbaycan Ordusunun qarşısında aciz qalan Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur olub. Qarabağ Zəfəri milyonlarla insanın qəlbindəki ağrıyı azaltmaqla yanaşı, Xocalı soyqırımını törədən cinayətkarların ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verəcəklərinə olan inamı da artırdı. Prezidentimizin qətiyyəti, hadisələrin gedişi göstərir ki, o gün çox da uzaqda deyil.

Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

Elbrus Sadıqov

İctimai fənlər kafedrasının dosenti

Azərbaycanı bölüb-parçalayanlar bununla da kifayətlənmədilər. Elə həmin illərdə çar Rusiyası İrandakı erməniləri Şimali Azərbaycana köçürdü. Onlar ermənilərin tezliklə tarixi Azərbaycan torpaqlarını mənimsəyəcəklərinə əmin idilər və buna çalışırdılar. Ermənilərin bir qismi sonralar məqsədyönlü şəkildə Qarabağın dağlıq hissəsinə yayıldılar. Çar Rusiyasının 1895-ci ildə təşkil etdiyi siyahıyaalınmada Xankəndidə, Xocalı ətrafında gəlmə ermənilər hələ yer almırdı. O dövrdə Pənahəli xana məxsus olan Xankəndidə cəmi iki ailə yaşayıb, onlar da azərbaycanlılardan ibarət olub. Ətraf kəndlərdə az sayda Məliklərə rast gəlinib. Ermənilərin Xankəndidə yerləşdirilməsi çar Rusiyasının hərbi hissəsi tərəfindən yerinə yetirilib. O dövrdə Xankəndinə "Ştab" deyilirdi. Orada Rusiya imperiyasının ordusu yerləşdirilmişdi. Azərbaycanlılar ona "İştaf" deyirdilər. Həmin siyahıyaalmaya görə, rəsmi olaraq Xocalıda 46 kişi bəyi, 44 qadın bəyimi yaşayırdı. Qırxıqdan Əsgəran Qalasına qədər olan torpaqların hamısı Xocalı bəylərinin ixtiyarında idi. XX əsrin əvvəllərində ermənilər Xankəndinə yerləşdiriləndən sonra Xocalı bir göz qırpımında yeni salınan gəlmə erməni kəndlərinin mühasirəsinə düşdü. Mənim atam Xocalının hər üç soyqırımının şahidi, sonuncu soyqırımın isə həm də şəhidi oldu.

Ermənilər Qarabağda özlərinə yer eləyən kimi - 1905-1907-ci illərdə Xocalıda ilk soyqırımı etdilər. Çar Rusiyasının silahlandırdığı ermənilər Xocalı bəylərinin vətənlərini əllərindən alıb gecəyən evlərini yandırdılar, özlerini yurd-yuvalarından didərgin saldılar.

Xocalı ikinci dəfə 1918-ci ildə erməni terrorçuları tərəfindən yandırıldı, insanlar qətlə yetirildi. Əhalinin sağ qalanları bir müddət Şuşanın Malıbəyli-Quşçular

erməni guşəsi adlandırılmış, real faktlar saxtalaşdırılmış, erməniləşdirilmişdir.

"Qala dərəsi"ndəki möcüzəli Dik Daş ətrafında aparılan arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilən zəngin materiallar da Xocalının qədim tarixini əks etdirirdi. "Qaçqınlar" adlanan üçüncü bölgə 1918-ci ildə salınımışdı. Onun sakinləri Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz torpaqlarından didərgin salınan soydaşlarımızdan ibarət idi. Ermənilər o vaxtdan Qərbi Azərbaycanda etnik təmizləmə əməliyyatına başlamışdılar və buna ardıcılıqla nail olurdular. Çünki onlara "dayan!" deyən yox idi.

Xocalının üçüncü soyqırımı 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə indiki nəslin gözləri önündə baş verdi. Bu soyqırımını törətmək üçün ermənilər uzun bir yol keçdilər. Hələ 1962-1964-cü illərdə ermənilər Dağlıq Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün çox fəallaşmışdılar. Həmin illərdə Silvi Kaputikyanın "Karvan hələ yoldadır" («Караван еще в пути») kitabı təzə çapdan çıxmışdı və ermənilərin mövcud olmayan "1915-ci il genosidini" təbliğ edir, erməniləri türkləri qırmağa səsləyirdi.

Ümummilli lider Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra erməni terrorçuları Qərbi Azərbaycanda etnik təmizləməyə başladılar. Ondən sonra isə əvvəlcə Qarabağın dağlıq hissəsində bu əməliyyatı apardılar. 1988-ci il sentyabrın 18-də Xankəndidə mitinq keçirən ermənilər qərara gəldilər ki, Xocalıya hücum edib evləri yandırsınlar və şəhəri ələ keçirsinlər. Həmin gün Xocalının silahsız sakinləri çoxminli ermənilərin hücumunun qarşısını ala bildilər. Bu, Xocalıların ermənilərlə təkbətək əlbəyaxa döyüşdə ilk böyük qələbəsi idi. SSRİ-nin 366-cı motoatıcı alayının əsgərləri ermənilərin asanlıqla qalib gələcəklərinə ümid edib

İsrail-Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatasının sədri ATU-nun qonağı olub

Ölkəmizdə xarici tələbə sayına görə lider olan Azərbaycan Tibb Universitetində hazırda 2 mindən çox əcnəbi gənc təhsil alır. Onlar arasında Türkiyə, İran, Rusiya ilə yanaşı, Ukrayna, Böyük Britaniya, Rumıniya, İsrail, Fransa və digər Avropa ölkələrindən nümayəndələr də var. Universitetimiz səhiyyə sisteminin çox güclü olduğu İsraildən də tələbələr sayının artmasında maraqlıdır. Bu barədə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli İsrail-Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatasının sədri Aleks Kaplunla görüşdə bildirib.

Professor Gəray Gəraybəyli görüş zamanı universitetin son illərdəki fəaliyyəti, ali məktəbdə tədris sistemi, aparılan islahatlar barədə məlumat verib. Rektor qeyd edib ki, bu günlərdə ATU-nun tədris proqramlarının beynəlxalq akkreditasiyadan keçməsi universitetin dünya səviyyəsində tanınmasına, nüfuzunun artmasına və təbii ki, xarici tələbələrin sayının çoxalmasına yol açacaq. Professor G. Gəraybəyli, həmçinin ATU-nun əməkdaşlıq etdiyi xarici ali məktəblər sırasında İsrailin Ben Qurion Universitetinin xüsusi yer tutduğunu da vurğulayıb.

İsrail-Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatasının sədri Aleks Kaplun rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti haqqında məlumat verib. Təşkilatın İsrail dövləti ilə Azərbaycan Respublikası arasında ticarət, humanitar və digər sahələrdə əlaqələrin inkişafına yönəlik fəaliyyət göstərdiyini, bu sırada tibb sahəsində fəaliyyətin də mühüm yer tutduğunu bildirib. Aleks Kaplun İsraildə tibb təhsili sistemi barədə danışdı, ATU ilə əlaqələrin bu istiqamətdə münasibətlərin dərinləşməsinə yardım edəcəyini diqqətə çatdırdı.

Görüşdə qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələləri ilə bağlı ətraflı müzakirələr aparılıb. Qeyd edək ki, görüşdə ATU-nun Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, dosent Orxan İsayev iştirak ediblər.

Günel Aslanova

ATU ilə İnönü Universitetinin ənənəvi birgə konfransı keçirilib

Rektor, professor Ahmet Kızılay: "Hazırda dünyada ikinci yerdəyik, amma hədəfimiz birinci olmaqdır"

Fevralın 24-də Azərbaycan Tibb Universiteti və Türkiyənin İnönü Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə VII "Bakı-Malatyə Orqan transplantasiya günləri" onlayn konfransı öz işinə başlayıb. ATU-nun professoru Nuru Bayramov və İnönü Universitetinin professoru Burak İşikin moderatorluğu ilə başlanan bu mötəbər konfransda açılış üçün söz ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə verilib.

Rektor ənənəvi hal almış bu tədbirin iştirakçılarını salamlayaraq, Azərbaycanla Türkiyə arasında bütün sahələrdə münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu qeyd edib: "Bizim müttəfiqliyimiz, deyərdim ki, artıq dünyada bir örnəyə çevrilib. Bizim universitetlə İnönü Universiteti və eləcə də Qaraciyər Nəqli İnstitutu (QNI) arasındakı çoxillik əlaqələr də bu münasibətlərin bir nümunəsidir. Bildiyiniz kimi, bizim əlaqələrimiz 2010-cu ildən qurulub. İnstitutun direktoru, professor Sezai Yılmazın rəhbərliyi ilə həkim briqadası ölkəmizə gələrək, qaraciyər transplantasiya əməliyyatlarını həyata keçirməyə başlayıb. 2012-ci ildə İnönü Universitetinin sabiq rektoru, professor Cemil Çelik ilə ATU-nun sabiq rektoru, akademik Əhliman Əmiraslanov tərəfindən saziş imzalandı və bununla da iki universitet arasında əməkdaşlıq rəsmiləşdirildi. 2018-ci ildə isə İnönü Universitetinin rektoru, professor Ahmet Kızılay Bakıya təşrif gətirdi və müqaviləmiz yeniləndi. Hazırda isə İnönü Universiteti, istərsə də Qaraciyər Nəqli İnstitutu ilə əlaqələrimiz yüksək səviyyədədir. Elmi və praktiki istiqamətdə əməkdaşlığımız tədqiqatçı şəkildə davam edir. 2015-ci ildən başlayaraq, hər il fevral-mart

aylarında professorlar Sezai Yılmaz və Nuru Bayramovun həmsədrliyi ilə "Bakı-Malatyə Orqan transplantasiya günləri" adlı beynəlxalq konfrans keçirilir. Hazırda Qaraciyər Nəqli İnstitutunda qaraciyər transplantasiyası üzrə 4 doktorluq dissertasiyaları ya tamamlandı, ya da son mərhələdədir. İnstitutda, həmçinin hər il beynəlxalq tədris kursları keçirilir. Bu kurslarda gənc transplantoloqlar, tibb bacıları iştirak edir. Bu kursların birində eyni gündə 5 canlı qaraciyər transplantasiyası əməliyyatı icra olundu. Bu əməliyyat Ginnesin Rekordlar Kitabına daxil olub. Həmin əməliyyatda ATU-nun əməkdaşları da iştirak edib. İndiyədək ölkəmizdən 15-dən çox həkim və tibb bacısı Qaraciyər Nəqli İnstitutunda 1 aydan 12 ayadək ixtisasartırma kursları keçib."

Professor G. Gəraybəyli ATU-nun keçirdiyi yubiley konfranslarında İnönü Universitetinin əməkdaşlarının aktiv iştirak etdiyini və əlaqələrin gün-gündən geniş vüsət aldığını da bildirib. O, ATU-nun sonuncu Elmi Şurasında professor Sezai Yılmazın "Qonaq professor" fəxri adına layiq görüldüyünü qeyd edib. Bu münasibətlə həm öz adından, həm də universitetimizin professor-müəllim heyətindən S. Yılmazı təbrik edib. Rektor iki

universitet arasında əməkdaşlığın daha da genişlənməsinə əminliyini ifadə edib.

Sonra İnönü Universitetinin rektoru, professor Ahmet Kızılay çıxış edib: "2018-ci ildə ATU-nun hörmətli rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ilə müqaviləni ye-

nilədik. Diqqətinizə çatdırım ki, İnönü Universiteti Türkiyənin sağlamlıq sahəsində ən qabaqcıl universitetlərindəndir. Qaraciyər nəqlinin ilk dəfə 2002-ci ildə Sezai Yılmazın rəhbərliyi ilə həyata keçirilməsinə başlanılıb. 20 ildir ki, qaraciyər nəqli əməliyyatı xəstəxanamızda uğurla icra edilir. Bu gündə 3 200-dən çox qaraciyər nəqli olub. Ötən il isə xəstəxanamızda 231 qaraciyər nəqli əməliyyatı aparılıb. Bununla da Türkiyə və Avropada 1-ci, dünyada isə 2-ci yerdə qərar tutmuşuq. Hədəfimiz isə dünyada 1-ci yerə yüksəlməkdir, yeni ildə 500 qaraciyər nəqli etmək. Xəstə-

xanamızda hər cür şərait var. Beynəlxalq əlaqələrimiz də hər il genişlənməkdədir. Hazırda dünyanın 20 ölkəsindən olan

mütəxəssislər qaraciyərlə bağlı təcrübələrini artırmaq üçün bizimlə əməkdaşlıq edir. Bildiyiniz kimi, ATU ilə sıx əməkdaşlığımız mövcuddur. Professor Nuru Bayramovu təkcə ATU-nun müəllimi deyil, həm də İnönü Universitetinin müəllimi kimi qəbul edirik. 5 qaraciyər nəqli aparılan əməliyyatın Ginnesin Rekordlar Kitabına düşdüyünü hamımız bilirik. N. Bayramov həmin əməliyyatların birinə rəhbərlik edirdi. Əlaqələrimiz hər il daha da dərinləşir".

Çıxışlardan sonra konfransın elmi hissəsinə start verilib. Dr. Kutay Sağlamanın "İntrahepatik (periferal) xolangiokarsinomlarda cərrahi müalicə", professor Sezai Yılmazın "Hilal xolangiokarsinomlarda rezeksiya-qaraciyər transplantasiyası", professor Təvfiq Tolga Şahinin "Ksenotransplantasiyada son aktual təcrübələr", dr. Elvin İsa-zadənin "Kök hüceyrə transplantasiyasında təcrübəmiz", t.ü.f.d. Təranə Bayramovanın "Qaraciyər transplantasiyası və hamiləlik", dos. Dr. Volkan İncenin "HCC və qaraciyər transplantasiyasında ekspandinq kriteriyalar", t.ü.f.d. Anar Namazovun "Böyrək transplantasiyasında 7 illik nəticələrimiz", dos. dr. Koray Kutlutürkün "Hepatik arteriya rekonstruksiyasında extraanatomik yanaşmalar: Splenik arteriya və ya sol qastrik arteriya ilə qoyulan hepatik arteriya anastomozları" mövzularında məruzələri

marlaq dinlənilib. Konfrans işgüzar şəraitdə, sual-cavablarla öz işini başa çatdırıb.

Rezidentlərin praktik bacarıqları təkmilləşdirilir

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında rezidentlər üçün "Laparoskopik vərdişlər" üzrə təlim kursu keçirilib. I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının assistenti Elman Əzimov və TCK-nın Rezidentlər üzrə məsul şəxsi, assistent Namiq Xəlilovun təşkilatçılığı ilə baş tutan təlimi Rezidentura və magistratura şöbəsinin müdiri, professor Mələhət Sultanova açdı.

O, rezidentlərin elmi və praktik təcrübələrinin təkmilləşdirilmə-

si üçün klinikada hər cür şərait olduğunu deyərək, belə təlimlərin rezidentlərin bilik və təcrübələrinin artırılmasında böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini söyləyib.

Müasir təhsil sistemini təlimlərsiz təsəvvür etmədiyini bildirən I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Nuru Bayramov isə təlim iştirakçılarının istiqamətin mahiyyəti barədə məlumat verib. Professor qeyd edib ki, müasir dövrdə tibb tələbələri və həkim-rezidentlərin

tədris prosesində praktiki vərdişlər və bacarıqlar əldə etməsi çox mühümdür, bu onların gündəlik iş vərdişlərində böyük rol oynayacaq. N. Bayramov kursların davamlı olacağını vurğulayıb.

Sonra I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının assistenti Elman Əzimov 10 təlim kursu keçiriləcəyini və cərrahiyyənin bütün sahələri üzrə praktiki bacarıqların əldə olunması üçün Tədris Treninq Mərkəzində laparoskopik cərrahiyyənin elmi əsaslarına həsr edilmiş videomühazirələr oxunacağını deyib. "Karl Storz" firmasının təqdim etdiyi əməliyyat texnikasından da bəhs edən E. Əzimov bildirib ki, laparoskopik vərdişlərin öyrənilməsi, eləcə də müxtəlif əməliyyatların, o cümlədən təcrübəli məşğələlərin aparılması məhz bu texnikanın vasitəsi ilə canlı nümayiş olunacaq.

Bildirilib ki, bu kurslar təhsil proqramı çərçivəsində keçiriləcək. Təlim zamanı rezidentlər davamlı olaraq tibb təhsili ilə yanaşı, həm də laparoskopiyaya üzrə fundamental bacarıqlar, həmçinin cərrahiyyədə duyulan və tikiş

vərdişləri, müxtəlif növ anastomoz texnikaları ilə də yaxından tanış olacaqlar.

Sonra "Karl Storz" firmasının Azərbaycan nümayəndəliyinin direktoru Taley Bəşirov laparoskopik əməliyyatlarda istifadə olunan cərrahi dəstlər və onların texniki xüsusiyyətləri barədə məlumat verib. Onun sözlərinə görə, hazır-

da cərrahiyyənin elə bir sahəsi yoxdur ki, orada müasir cərrahi cihaz və alətlər mövcud olmasın. Və onlardan bir neçəsi indi burada nümayiş olunur.

Daha sonra laparoskopik vərdişlərin aktual məsələləri ətrafında diskussiyalar aparılıb, iştirakçıları maraqlandıran suallar Taley Bəşirov tərəfindən cavablandırılıb.

"500 əməliyyat keçirmişik, ağırlaşma və ölüm halları olmayıb"

Professor Xaləddin Musayev: Koloproktoloji xəstəlikləri gizlətmək yox, vaxtında həkimə müraciət etmək lazımdır

Son zamanlar koloproktoloji xəstəliklərdən əziyyət çəkənlərin sayı artmaqdadır. Araşdırmalar göstərir ki, ölkəmizdə bu cür xəstələr əksər hallarda zamanında koloproktoloqlara müraciət etmir və müayinə olunmurlar. Sonradan ağırlaşmış formada həkimlərə üz tutur, onlardan çarə istəyirlər. Bu zaman isə adətən müalicənin nəticəsi olmur və cərrahi müdaxilə zərurəti yaranır.

Koloproktoloji xəstəliklərin yaranma səbəbi, ən çox yayılan növləri, müayinə üsulları və bu kimi suallara cavab almaq üçün Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının 2-ci Cərrahi xəstəliklər şöbəsinin müdiri, professor Xaləddin Musayevin fikirlərini öyrəndik.

Professor söhbətimiz zamanı cərrahi xəstəliklərin sayında artımın müşahidə olduğunu qeyd etdi, Cərrahiyyə Klinikasına müraciət edən xəstələrin 60-70 faizinin ağırlaşmış formada gəldiklərini bildirdi: "Gec müraciət etdikləri üçün edilmiş tibbi yardımın bəzən xeyri olmur. Bəzən isə xəstələr telekanallarda reklam olunan dərman preparatları ilə özlərini "müalicə edirlər". Əksər hallarda da bunun müsbət nəticəsini görmürlər. Ona görə xəstələrə müalicə zamanı reklam arxasınca düşməməyi, mütəxəssis tövsiyəsinə əməl etməyi məsləhət görürəm. Unutmamalıdır-

lar ki, vaxtında aparılan müayinə və müalicə xəstənin sağlamlığı ilə nəticələnir".

Şöbə müdiri bu gün xəstəliklər arasında yoğun və düz bağırsağ xəstəliklərinin geniş yayıldığını da diqqətimizə çatdırdı. Bəzən cərrahların buna sıradan bir xəstəlik kimi yanaşdıqlarını təəssüflə qeyd etdi: "Amma mən deyərdim ki, bu, cərrahiyyənin ən ağır sahəsidir. Niyə ağırdır? Çünki bu xəstələr həmişə öz xəstəliklərini ətrafdakılardan və həkimlərdən gizlədirlər. Özbaşına türkəçarələrlə özlərini müalicə edirlər ki, bu da çox vaxt nəticə vermir. Onlarla söhbət edəndə görürsən ki, illərlə bağırsaqlarında qanlı, selikli-irinli ifrazat halları olur. Bunun səbəbi isə vaxtında müayinə olunmamalarıdır".

Koloproktoloji xəstəliklərin ümumi təzahürlərindən söhbət açan

professor, belə xəstələrin qarın ağrılarında, köpdən, defekasiyanın pozulmasından şikayətləndiyini, anal nahiyədə diskomfort və qaşınma hiss etdiyini, proktalgiya, ishal və ya qəbzlik, nəcisdə qan, anusda selikli-irinli ifrazat müşahidə olduğunu bildirdi: "Bəzən elə bilirlər ki, qanaxma varsa, xəstəliyi babasildir. Bu səbəbdən uzun müddət müayinə olunmurlar. Bu da ağırlaşmış formaya gətirib çıxarır. Daha fikirləşməyə ki, hər qanaxma babasil olmaya da bilər.

Koloproktoloji xəstəliklər də bəzən-birə yaranmır. Normalda yoğun bağırsağ 120-140 sm uzunluğunda olur. Bu da kor bağırsağ, qalxan, köndələn, enən çənbər, siqnavari və düz bağırsağ-

bağırsağda qıcıqlanma, defekasiyanın tezləşməsi, halsızlıq, bəlgəməli-selikli nəcis simptomun əlamətləri hesab olunur. Kimsə özündə sadaladıqlarım halları müşahidə edərsə, mütləq həkimə müraciət etməli, müayinədən keçməlidir".

Professor koloproktoloji xəstəliklərin vaxtında aşkar olunması üçün məsləhət görür ki, hər kəs ildə bir-iki dəfə müayinə olunsun: "Şöbəmizdə əksər koloproktoloji xəstəlikləri müayinə etmək imkanlarımız var. Xəstələr endoskopik, rentgenoloji, klinik və bakterioloji laborator üsullarla müayinə edilir, maqnit-rezonans tomoqrafiya olu-

məliyyat icra edilib. Bunların 60-65 faizi isə böyük əməliyyatlar hesab olunur. Göstəricilərimiz qənaətbəxşdir. Sevindirici haldır ki, bu qədər əməliyyatlar arasında ağırlaşma və ölüm halları qeydə alınmayıb.

Əməliyyatların son nəticəsinin qənaətbəxş olması, hesab edirəm ki, xəstələrə xüsusi yanaşmamızın, həkimlərimizin, tibb bacılarının, orta tibb işçilərinin xəstələrə göstərdikləri diqqət və qayğının, xidmətin yüksək səviyyədə olmasından irəli gəlir".

X.Musayev xəstəliklərin artmasının səbəbini qeyri-düzgün qidalanma, stress, az hərəkətli həyat tərz, anadangəlmə inkişaf anomaliyaları və s. ilə izah etdi. O, 40 il həkimlik təcrübəsinin olduğunu və xəstələrin sayının 40 il öncəkindən qat-qat çox olduğunu bildirdi: "Əvvəllər qeyri-spesifik xorali kolid və klon xəstəliyinə tək-tək rast gəlinirdisə, indi hər gün rastlaşırıq. Yoğun bağırsağın anadangəlmə uzanmasını, şişləri uğurla əməliyyat edirik. Buna səbəb klinikamızın maddi-texniki bazasının günün tələblərinə cavab verməsidir. Rezidentlərimiz praktik təcrübə toplamaq üçün xəstələrin müayinə olunmasında, əməliyyatlarda yaxından iştirak edir, eləcə də təşkil etdiyimiz seminarlara qatılmaqla bilik və bacarıqlarını daha da təkmilləşdirirlər".

Qabil ABDULLAYEV

dan ibarətdir. Kor bağırsağda 8-10 sm həcmində şiş əmələ gəlməsi üçün illərlə vaxt lazımdır. Şiş toxuması əmələ gəlməmişdən öncə isə simptom verir. Kor

nurlar. Şöbəmizdə hər gün açıq və qapalı əməliyyatlar aparılır. 10 aylıq hesabatımızdan məlum olur ki, 16 çarpayı vasitəsi ilə 500-ə yaxın

Mülki müdafiə qüvvələrinin xəbərdarlıq və toplanış məşqi keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetinin cari tədris ili üçün "Mülki müdafiə tədbirləri planı"na əsasən mülki müdafiə qüvvələrinin xəbərdarlıq və toplanış məşqi keçirilib. Məşqin təşkilində məqsəd xəbərdarlıq sisteminin vəziyyətinin yoxlanılması və şəxsi heyətə xəbərdarlıq və toplanış üzrə verdişlərin aşılması olub.

Qeyd edək ki, məşqə rəhbərlik ATU-nun Mülki müdafiə qərar-gahının rəisi Firdovsi Məmmədova həvalə olunub. Məşqə müvafiq emrlə yaradılmış MM qüvvələrinin şəxsi heyəti cəlb edilib. Sıra baxışı 3 saylı tədris binasının arxasında baş tutub. Məşq rəhbəri MM qüvvələrinin xəbərdarlıq edilib toplanması barədə rabitə və xəbərdarlıq məqamının komandirinə göstəriş verib. MM qüvvələrinin komandirləri tabeliklərində olan heyətin say tərkibini yoxlayaraq bu haqda məşq rəhbərinə məruzə ediblər. Məşqə ümumilikdə 55 nəfərdən ibarət heyət qatılıb.

Məşqə cəlb olunan şəxsi heyətlə metodiki toplanış keçirilib. Toplanış məşqində rabitə və xəbərdarlıq, mühəndis-kəşfiyyat, xilasedicilər, yanğınsöndürənlər, sanitar, qəza-bərpa və ictimai asayışı mühafizə məqamlarının üzvləri iştirak ediblər.

Məşqdə mülki müdafiə qüvvələrinin şəxsi heyətinin kompleksləşdirilməsi, onların əmlakla təchizatı, qarşıya qoyulan vəzifələrinə aid nəzəri bilikləri yoxlanılıb.

Biofizika fənni müasir təbabətdə əhəmiyyətli rola malikdir

Azərbaycan Tibb Universitetinin qocaman kafedralarından biri də Tibbi və bioloji fizika kafedrasıdır. Hazırda kafedraya dosent Şahin Bayramov rəhbərlik edir. Kafedranın fəaliyyəti ilə bağlı məlumat almaq üçün onunla görüşdük.

Əvvəlcə kafedranın tarixinə diqqət çəkən Ş.Bayramov bildirdi ki, Tibbi və bioloji fizika kafedrası 1930-cu ildə Azərbaycan Tibb İnstitutu yarandıqdan sonra təşkil olunub. İlk illərdə kafedraya dosent B.Mirzəyev (1930-1937) rəhbərlik edib. Sonralar ardıcıl olaraq professor X.Əmirxanov,

baş müəllim M.Həşimzadə (sonralar SSRİ EA-nın həqiqi üzvü), dosent T.Sadixov, professor Q.Əliyev (1969-1990), professor M.Əliyev (1990-1993), professor Z.Tağıyev (1993-2019) kafedranın müdirləri olublar.

Ştat tərkibi haqqında məlumat verən müəssisəmiz vurğuladı ki, hazırda kafedrada 23 nəfər professor-müəllim heyəti və 8 nəfər yardımçı-texniki əməkdaş çalışır. Onlardan 3-ü professor, 16-sı fəlsəfə doktoru, 12-si dosent, 3-ü baş müəllim, 6-sı isə assistentdir. Ş.Bayramov qeyd etdi ki, kafedra tərəfindən müalicə-profilaktika, ictimai səhiyyə, stomatologiya, hərbi tibb və əcazçılıq fakültələrinin tələbələrinə tibbi və bioloji fizika, biofizika, informatika, biostatistika, ali riyaziyyat fənləri tədris edilir: "Müasir dünyada elə bir tibb təhsili yoxdur ki, orada tibbi və bioloji fizika olmasın. Biofizikanın bir elm olaraq tibb qarşısında iki funksiyası var. Birinci funksiyası canlıda gedən fiziki prosesləri öyrənmə oradan məlumat alır, toplayır və həmin məlumatlar vasitəsilə müasir funksional diaqnostikanın nəzəri əsasını təşkil edir. Məsələn, kompyuter tomoqrafiya, maqnit rezonansı, rentgen rezonansı. İkinci funksiyası isə biofiziki və fiziki faktorlar

vasitəsi ilə orqanizmdə gedən proseslərə təsir göstərməklə müalicə etməkdir. Bu proses uzun müddətdir ki, tibdə istifadə olunur. Məsələn, fizioterapiya bir klinik fənn kimi tamamilə bu istiqamət üzərində oturuşmuş müalicə üsuludur.

Bu gün bu elm sahəsinin qarşısına qoyulan məqsəd həm özünü inkişaf etdirmək, həm də tibb təhsilinə müdaxilə etməkdən ibarətdir. Biz çalışırıq ki, dünyada gedən biofiziki prosesləri yaxından izləyək və alınan nəticələri tələbələrimizə çatdıraq ki, onların bu sahədə müfəssəl məlumatları olsun".

Kafedrada aparılan elmi-tədqiqat işlərindən də danışan Ş.Bayramov qeyd etdi ki, son 10 ildə kafedra əməkdaşları tərəfindən 205 yerli və 76 xarici elmi jurnal və toplularda məqalə və tezislər nəşr etdirilib: "Göstərilən dövr ərzində kafedrada 1 monoqrafiya, 10 dərslik və dərs vəsaiti hazırlanıb, 1 patent və 1 qrant alınmışdır. Son illərdə kafedrada 1 doktorluq və 6 namizədlik dissertasiyası müdafiə olunub".

Məlumat üçün bildirik ki, müəssisəmiz molekulyar biofizika və mürəkkəb sistemlərin biofizikası sahələrində 60-dan çox elmi məqalənin müəllifidir. O, ABŞ Biofiziklər Cəmiyyətinin üzvüdür.

M.ƏLƏKBƏRLİ

İctimai səhiyyə fakültəsinin məzunları tələbələrlə görüşüblər

Azərbaycan Tibb Universitetinin İctimai səhiyyə fakültəsində tələbələrin əvvəlki illərin məzunları ilə görüşü təşkil olunub. Görüşün keçirilməsində məqsəd pandemiya ilə əlaqədar yaranmış durğunluğu aradan qaldırmaq, tələbələr və məzunlar arasında əlaqələri gücləndirməkdən ibarət olub.

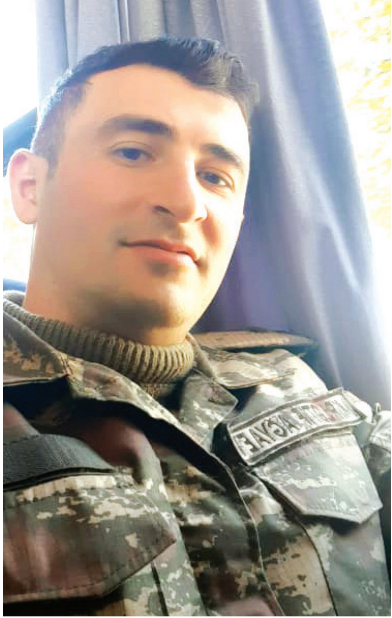
Görüşdə ATU-nun və konkret olaraq İctimai səhiyyə fakültəsinin ictimai layihələrinə də fəallıq nümayiş etdirən, Tibbi profilaktika, İctimai səhiyyə, Ali tibb bacısı, Fizioterapiya və reabilitasiya kimi fərqli ixtisaslar üzrə təhsil alan aşağı kurs tələbələri iştirak ediblər. Onlar fakültənin məzunlarından Aynur Məmmədli, Güler Məhərrəmov və Sərdar Ocuyevlə görüşüblər.

3 saat davam edən görüşdə çox maraqlı müzakirələr aparılıb. Məzunlar öz təcrübələrini tələbələrlə bölüşərək, komanda işinin üstünlüklərindən danışdılar. Görüş iştirakçıları hədəf qoyulan fəaliyyət planını və layihələri müzakirə ediblər.

Qeyd edək ki, görüşdə İctimai səhiyyə fakültəsinin dekanı, professor Anar Ağayev, dekan müavini, dosent Qalina Qəniyeva və tədris məsləhətçisi Nailə Məmmədova iştirak ediblər.

Qəhrəmanlıq kitabı yazan həkim

Leytenant Mirlətif Ağayev qardaşına "torpaqlarımızı azad etməyə mən, sən getməsək, kim getməlidir" – sualını vermişdi

Vətən müharibəsi başlayan ilk gündən könüllü olaraq cəbhəyə yollananlardan biri də leytenant Mirlətif Ağayev olub. Cənnət-məkan Qarabağın yağı tapdağı altında olması Mirlətifi həmişə narahat edir, tay-tuşları arasında söhbət düşəndə torpaqlarımızın yalnız müharibə yolu ilə alınacağını deyirmiş. Vaxt yetişir, onun bu əminliyi özünü doğruldur. Müharibə başlayır... Mirlətif bir həkim kimi döyüş meydanlarında öz vəzifəsini şərəflə yerinə yetirir. Növbəti yaralıları ilkin tibbi yardım göstərdiyi zaman qəhrəmancasına şəhid olur. Məzarı dünyaya gəldiyi Cəlilabad rayonunun Göytəpə kənd qəbristanlığındadır.

"Körpə uşaq kimi başını dizimin üstünə qoyardı"

Anası Təyibə Ağayeva:

- Mirlətif ağıllı-kamallı uşaq olub. Hər şeyin yerini bilən, gülərsən, şən, mehriban idi. Evə gələndə həmişə məni qucaqlayar, öpərdi. Yanımda oturur, başını körpə uşaq kimi dizimin üstünə qoyardı. Evdən gedəndə də elə edərdi. İndi də kaş o günlər olaydı... Hər dəfə gördüm ki, hansısa bir məsələdən sızılır, narahat olurdu. Elə anlarda və ya əhval-ruhiyyəyə yaxşı olmayanda, onun söylədiyi hansısa bir kəlmə məni elə sakitləşdirirdi ki, gərginlikdən əsər-əlamət qalmırdı. Deyərdi ki, ana, darıxma, hər şey yaxşı olacaq. Onun sözləri mənə elə xoş təsir bağışlayırdı ki, elə bilirdim, bütün dünyanı mənə verirlər. Doğrudan da, necə deyirdisə, elə də yaxşı olurdu. Arzuları böyük və çox idi. Ailə qurmaq istəyirdi. İstədiyi qız da var idi. Amma amansız müharibə oğlunun arzularını gözündə qoydu....

"Əsarətdə olan vətənimizi azad etməyə getmişdi"

Qardaşı Mirülvi Ağayev:

- Mirlətif mənə 8 yaş kiçik idi, onun uşaqlığı gözümün qabağında keçib. Uşaq vaxtından hər şeyə qarşı diqqətli olub. O mənə təkə bir qardaş yox, həm də bir dost, sirdaş idi. Hər sözümlü, işimizi bir yerdə edərək. Hər gün mənə zəng vurur, hal-əhval tutardı. Samovar çayı içməyi xoşlaydı. Buna görə, çox vaxt işdən sonra samovar çayı içməyə gedərdik... Müharibə başlayanda iki gün ondan xəbər tuta, əlaqə saxlaya bilmədik. Sonra özü zəng vurdu və bildirdi ki, narahat olmayın, arxadayam. Sən demə, bizdən həqiqəti gizlədirmiş. Heç kimin narahat olmasını istəmirdi. Onun ön cəbhədə olduğunu gec bildim. Ondən niyə bizə xəbər vermədən belə etdiyini soruşduqda, özünəməxsus bir tərzdə "bu torpaqların azad

olunması üçün mən, sən getməsək, kim getməlidir?" şəklində cavab verdi.

Rəhmətliyə babamızın adını qoymuşduq deyə, hamı ona "baba" deyərək müraciət edirdi. Dil açandan, ağıllı kəsəndən elə danışırdı ki, elə bil yetkin insanla danışırsan. Hər zaman məntiqli suallar verirdi. Uşaqlıqdan təəssübkeş olub, yoldaşlarının, tanışlarının hər zaman təəssübünü çəkib. İşğal olunmuş torpaqlardan söhbət düşəndə isə deyərdi ki, biz başımızı dik tutub gəzə bilmərik, çünki anamız əsarətdədir, vətən əsarətdədir. İnşallah, anamızı bizim nəslin nümayəndələri əsarətdən qurtaracaq. Elə də oldu. Mirlətif kimi mərd, cəsur oğullarımızın hesabına vətən dardan qurtardı. O, vətən qarşısında xidmətlərinə görə "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü" Cəbrayılın və Qubadlının azad olunmasına görə medalları ilə təltif olundu.

... Həkimlik peşəsini də özü seçmişdi. Atam Ağayev Mirislam rayonumuzda tanınmış pediatr idi. O da atam kimi insanlara şəfa vermək istəyirdi. Tibb Universitetinin Stomatologiya fakültəsini bitirmişdi. Bakıda stoma-

loji klinika açmış, orada həmkarları ilə insanlara yüksək keyfiyyətli xidmət göstərirdi. Hazırda da klinika fəaliyyətindədir. Ən çətin anlarımda ona zəng edər, məsləhətləşər, vəziyyətdən çıxış yolunu soruşardım. Onun ağıllı məsləhətləri ilə problemlər aradan qalxır, işlər yoluna düşərdi. Mirlətif məni arxasız, dayaqsız qoydu. İndi çətin anlarımda kimə müraciət edəceyimi bilmirəm...

toxiyə edib. Neçə-neçə ana-bacıya ikinci nəfəs verən Mirlətif, öz ana-bacısını nəfəssiz qoydu...

"Mirlətif savadlı bir həkim, cəsur bir döyüşçü kimi tarix yazdı"

Bacısı Minarə Tağıyeva:

- Mirlətif hərbi xidmətini 2013-cü ildə Naxçıvanda keçmişdi. Sonradan bir çox klinikalarda stomatoloq kimi çalışan Mirlətif 2019-cu ildə özəl stomatoloji klinika açmışdı. 2020-ci il sentyabrın 21-də "torpaqdan pay olmaz" deyərək, müharibəyə yollandı. Mirlətif həm həkimlik, həm də insanlıq borcunu yerinə yetirərək, 247 yaralıya ilkin tibbi yardım göstərərək, bəzilərini döyüş meydanından çıxararaq həyata qaytarıb. Mirlətif tək cəsur bir həkim kimi deyil, həm də yeri gələndə döyüşçü kimi şücaət göstərmişdir. O, Füzuli, Cəbrayıl və Qubadlıda gedən döyüşlərdə fəal iştirak edib. Oktyabrın 26-da Balasoltanlı kəndində yaralıları təxliyə edən zaman düşmən minaatanlarının atəşi nəticəsində şəhadətə yüksəlib. Mirlətif mükəmməl bir insan, savadlı bir həkim, cəsur bir döyüşçü kimi tarix yazdı. O, qısa, mənalı, gələcək nəsillərə örnək ola biləcək şərəfli bir ömür yaşadı.

"Tezdən hücum keçdik, axşama şəhid xəbəri gəldi"

Vüsal Malışov (sürücü):

- Mirlətif çox gözəl bir dost, gözəl komandir idi. Mirlətiflə bağlı unudul-

maz xatirələrim çoxdur. Biz onunla ilk dəfə Cəbrayıl rayonunun avtovağzalında görüşmüşük. Xidmət zamanı isə 3 nəfər olmuşuq - mən, Mirlətif və Ağdaşdan Mürşüd. Mən sürücü idim, Mürşüd sanitar, Mirlətif isə bizim komandirimiz. Şiddətli döyüşlər gəldi-geddi, döyüş zonasına daxil olub, yaralı və şəhidlərimizi çıxarırdıq. Qubadlıya - Həkeri çayının üstünədək bir

belə vaxtımız yox idi, yalnız maşında su içə bilirdik. Xeyli irəliləmişdik. Həkeri çayının üstündə bir körpü vardı. Ermənilər oranı minalamışdılar. Bizim minatəmizləyənlər hələ körpüyə çatmamışdılar. Bu səbəbdən də balaca maşınla çayı keçə bilmirdik. Mən yaralıları qoyub qayıdanda gördüm ki, Mirlətiflə Mürşüd "Ural"la yuxarı qalxıblar. Mən Həkerini keçə bilmədim. Axşam tərəfi onun şəhid xəbəri gəldi. Bu acı xəbərdən çox üzüldüm. Maşınla onu aşağıya mən düşürdüm.

Bu barədə danışmaq mənə çox çətin... Onun ölümü məni çox yandırır. Heç vaxt hiss etdirmədi ki, komandiridir. Həmişə mənə "qaqa" deyirdi. Məsləhətlərini və tapşırıqlarını dostcasına verirdi. Allah şahiddir ki, o heç vaxt heç nədən qorxmadı, ölümün gözünə dik baxdı... Vüsalı qəhər boğur, sözlərini tamamlaya bilmir...

Tələbə yoldaşı Orxan Heydərov:

- 2008-ci ildə Mirlətiflə Azərbaycan Tibb Universitetinə daxil olmuş, bir qrupda oxumuşuq. 2013-cü ildə universiteti bitirdikdən sonra Silahlı Qüvvələrin Təlim Tədris Mərkəzində (TTM) ehtiyat zabıt hazırlığı taborunda kursant olmuşuq. Rütbə aldıqdan sonra ayrı-ayrı hərbi hissələrdə xidmətimizi zabıt kimi davam etdirmişik. Mirlətif xidmətini Naxçıvanda keçib. Xidmətdən sonra müxtəlif klinikalarda bir yerdə işləmişik. Yaxşı oxuyurdu. Hadisələri yaxşı analiz etmək qabiliyyəti var idi. Tələbə, iş yoldaşları ilə münasibət qurmaq bacarığı yüksək idi. Yeni hər kəslə dil tapa bilirdi. Bir sözlə, gözəl insan idi. Çox heyf...

Qabil ZİMİSTANOĞLU

ATU-nun Elektron mikroskopiya laboratoriyası 2013-cü ildən fəaliyyət göstərir. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun elan etdiyi müsabiqədə "Respublikada biologiya və tibb sahəsində ultrastruktur tədqiqatların müasir səviyyədə təşkili üçün Transmissiya Elektron mikroskopunun, müvafiq cihaz, avadanlıq və materialların alınması" pilot layihəsi qalib gəldikdən sonra Yaponiyanın JEOL firmasının istehsalı olan JEM-1400 Transmissiya Elektron Mikroskopu (TEM), Almaniyanın LEICA firmasının istehsalı olan Ultracut EM UC7 markalı ultratomu, Leica EM KMR 3 markalı şüşə bıçaq düzəldəni, lazımi reaktivlər əldə edilib və laboratoriya tam gücü ilə fəaliyyətə başlayıb.

İndiyədək 36 mindən çox elektronogramma çəkilib

ATU-nun Elektron mikroskopiya laboratoriyası yerli və xarici elmi-tədqiqat müəssisələri ilə əməkdaşlıq edir

Histologiya, sitologiya və embriologiya kafedrasının müdiri, professor Eldar Qasimov bizimlə söhbətində bildirib ki, fəaliyyəti dövründə laboratoriya ATU-nun 17 kafedrası (Histologiya, sitologiya və embriologiya, I və III Cərrahi xəstəliklər, Onkologiya, Anatomiya və tibbi terminologiya, Farmakologiya, Patoloji fiziologiya, Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi, Mikrobiologiya və immunologiya, Otorinolaringologiya, I Məməliq-ginekologiya, Stomatologiya, Urologiya, Uşaq cərrahlığı, Daxili xəstəliklər, Toksikoloji kimya, Farmakoqnoziya) ilə birgə elmi tədqiqat aparır. Eyni zamanda yerli elmi-tədqiqat müəssisələri – Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu, AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağı, AMEA Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutu, AMEA Zoologiya İnstitutu, AMEA Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutu, AMEA Botanika İnstitutu, Bakı Dövlət Universiteti, Aviasiya Akademiyası, Neft-kimya Prosesləri İnstitutu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində birgə elmi işlər yerinə yetirilir.

E.Qasimovun sözlərinə görə, 2018-ci ildə ATU ilə Gürcüstanın İ.Beritaşvili adına Eksperimental Biotibb Mərkəzi və İlia Dövlət Universiteti ilə beynəlxalq əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb: "Müqaviləyə əsasən, bu

ləyən kafedra müdiri qeyd edib ki, bu müddətdə yerinə yetirilən elmi-tədqiqat işlərindən əldə olunan nəticələr əsasında ümumilikdə 138-dən artıq elmi əsər (80 məqalə, 58 tezis) nəşr edilib (53-ü xaricdə). Bu elmi əsərlərin dərc olunduğu jurnalların 31-i beynəlxalq indeksləmə və ülasələndirmə sistemlərinə (Web of Science; Scopus, PubMed və s.) daxil olan elmi jurnallardır.

E.Qasimov onu da vurğulayıb ki, SCImago reyting sisteminə dərc olunan siyahıya əsasən, Azərbaycan Tibb Universiteti buraya daxil edilməklə yanaşı, 2020-2021 illərdə dörd sahə üzrə indeksləşdirilməklə elmi-tədqiqat sahəsində 7533 universitet arasında 517-ci yeri yüksəlib: "Buna səbəb isə ATU əməkdaşlarının son iki ildə indekslənen

matovenerologiya, mama-ginekologiya, üz-çənə cərrahiyyəsi ixtisasları üzrə təhsil alan 80-dən artıq rezidenti histologiya ixtisası üzrə rotasiya keçiblər. Həmin müddət ərzində rezidentlər Transmission Elektron Mikroskopun (JEM-1400) iş prinsipi ilə yaxından tanış olub, Ultramikrotomda yarımnazik və ultranazik kəsiklərin hazırlanması və boyanması metodikasını mənimsəyiblər. Həmçinin Elektron mikroskopiya laboratoriyasında elmi təcrübələrin yerinə yetirilməsində iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, hazırda Elektron mikroskopiya laboratoriyasında bir beynəlxalq qrant layihəsi yerinə yetirilir. Bu layihə əsasında Azərbaycan tərəfdən Azərbaycan Tibb Universiteti və Bakı Dövlət Universiteti, Türkiyə

təhsil müəssisələrində aparılan elmi-tədqiqat işlərinin bir hissəsi ATU-nun Elektron mikroskopiya laboratoriyasında yerinə yetirilir. Hazırkı dövrə qədər göstərilən xidmətlərə görə ATU-nun hesabına 6120 dollar ödənilib. Bundan əlavə, əldə olunan elmi nəticələr əsasında ATU-nun əməkdaşları ilə birlikdə 8 elmi əsər dərc olunub ki, onlardan 5-i nüfuzlu Web of Science, PubMed, Scopus və s. beynəlxalq indeksləmə bazalarına daxil olan jurnallara (Developmental Neurobiology – İF-3,9 (Q1); Neuroscience Letters – İF-2,1; International Journal of Developmental Neuroscience – İF-2,3; Micron – İF-1,53) aiddir". Elektron mikroskopiya laboratoriyasının fəaliyyəti dövründə (2013-2021) 36000-dən artıq elektronogramma çəkildiyini söy-

bazalara daxil olan 32 jurnaldə elmi-tədqiqat nəticələrinin nəşr olunmasıdır".

Xatırladaq ki, professor Eldar Qasimov və ETM-in Elektron mikroskopiya şöbəsinin böyük elmi işçisi, b.ü.f.d. Fuad Rzayevin yerli və xarici universitetlərin alimləri ilə birgə Elektron mikroskopiya laboratoriyasında yerinə yetirdikləri elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri SCImago reyting sisteminə daxil olan əlavə 20 jurnaldə də dərc edilib.

Elektron mikroskopiya laboratoriyası Almaniya, Çin, Rusiya, ABŞ, Kanada, Britaniya, Hollandiya, Hindistan, Səudiyyə Ərəbistanı, Pakistan, Koreya və digər xarici ölkələrin tanınmış alimləri ilə də sıx əməkdaşlıq edir.

Laboratoriyada ATU-nun mikrobiologiya, laboratoriya işi, der-

tərəfdən isə Yıldız Texniki Universitetinin alimlərindən ibarət müvəqqəti yaradılmış kollektivlərin birgə təqdim etdikləri – "Yeni peptid əsaslı antimikrobial agentlərin dizaynı və in vitro/in vivo öyrənilməsi (№ EIF-BQM-5-AzTurk-1-2018-2(32)-410)" mövzusunda elmi-tədqiqat işi həyata keçirilir.

Beləliklə, tərkibində peptid qalığı olan taclı efirlərin və antimikrobial peptid ilə modifikasiya olunmuş taclı efirlərin maqnit xassəli dəmir oksid (Fe3O4) nano-hissəcikləri və biouyumlu polimer (PHPMA) ilə komplekslərin əsasında əldə edilən nanosupramolekulyar strukturların bioloji aktivliyi (histoloji və elektron mikroskopik üsullarla) ATU-da öyrənilir.

A.KAMRANOĞLU

Uşaqlar arasında yayılan virusun qarşısını necə almaq olar?

Həkim deyir ki, burunaxması və qızdırma ilə müşayiət olunan xəstəlik koronavirus deyil

Son zamanlar bütün dünyada olduğu kimi, ölkəmizdə də insanlar arasında müxtəlif viruslar kütləvi şəkildə yayılmaqda davam edir. Bu viruslardan uşaqları qorumaq üçün valideynlərin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Onlar bəzən həkim məsləhətinə riayət edir, bəzən də türkçəyə üz tuturlar. Nəticədə müxtəlif fəsadlar ortaya çıxır. Bu barədə Azərbaycan Tibb Universitetinin Uşaq xəstəlikləri kafedrasının müəllimi Qoşqar İsmayilov fikirlərini bölüşüb.

"Hər il olduğu kimi, bu il də uşaqlar mövsümü xəstəliklərə tutulur və onlarda ən çox burunaxması, qızdırma hallarına rast gəlinir. Lakin bu il əvvəlki illərə nisbətən virusların sayı çoxalıb. Çünki il-ildən ekologiyanın korlanması, qidalarda keyfiyyətin azalması, radiasiyaların artması insanlarda immun sistemini zəiflədir və nəticədə xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. Ancaq virusların bu dərəcədə artmasının səbəbi təkəcə bunlar deyil. 2019-cu ildə pandemiya yox idi, amma günə 2-3 pnevmoniya xəstəsi qeydə alınırdı. Şəxsən mən özüm həmin vaxt onları stasionara alırdım və xəstəxanaya yarırdım. O zaman bu çox sürətlə yayılırdı. Hətta mart ayına qədər hər gün yüksək hərarət və burunaxması ilə xəstəxanaya daxil olanlar var idi. Ondan sonra ki pandemiya başladı, qapanmalar oldu, xüsusilə də məktəblər, bağçalar bağlandı, uşaqlarda virusun yayılması xeyli azaldı. İndi bu müəssisələr açıldığı zaman, təbii ki, yenidən uşaqlar arasında əlaqələr oldu və virusların mövsümü yayılması baş verdi. Digər tərəfdən də ilyarım müddətində evdə oturmış uşaqların immun sistemi zəiflədiyi və o viruslara uyğunlaşmaq vədışı pozulduğundan, xəstəliklərin sürətlə yayılmasına gətirib çıxardı".

Koronavirus xofunun insanların fikrindən çıxmıdığı, onların psixoloji cəhətdən qorxu keçirdiklərini də vurğulayan həkim bildirib ki, əvvəllər də insanlarda

qızdırma və yaxud qrip olub. Lakin adi hal kimi qarşılıb və belə həyəcan olmayıb: "Aydın ki, indi məlum pandemiya səbəbindən insanlar təlaşlanır. Bu stress də onlarda həm immun sistemini zəiflədir, həm psixoloji problem yaradır, həm də əlavə olaraq maddi cəhətdən ziyan vurur. Lakin dünya alimləri də deyirlər ki, "Omikron" sürətlə yayılsa da, əvvəlki ştaplardan bir qədər zəifdir. Bildiyiniz kimi, Yeni ildən sonra uşaqlar arasında yüksək hərarət, burunaxması şəkildə baş verən yeni dalğa yaranıb. Bu həttə ailədə böyüklərə də keçir. Bəzi xəstələrdə hərarət 12 saat ərzində düşür və məcbur olaraq stasionar müalicəyə cəlb edilir. Bu virus sentyabr və oktyabr ayları ilə müqayisədə daha ciddi və daha kəskin gedişlidir. Hətta bizzə öskürəklə müraciət edən 5 uşaqdan 3-də pnevmoniyaya rast gəlinirdi".

Virusların canlı olduğunu qeyd edən həkim söyləyir ki, onların da öz aktiv dövrü var: "Viruslar əsasən yaz-payız aylarında ən çox inkişaf edir. Bizdə hava yaz-payız kimi keçir. Əgər qışda normal soyuq, şaxta hiss olsa, havalar mənfi dərəcəyə düşsə, viruslar bu qədər aktivliyini davam etdirməz. Onu da söyləyim ki, indiki virus xəstələrinin statistikasına baxsaq, çoxlarında COVID-19 neqativ çıxır. Yeni hazırkı dalğa həmişə olan viruslardır və bu proses tezliklə səngiyəcək".

Tədris Terapevtik Klinikada növbəti seminar keçirilib

Tədris Terapevtik Klinikanın müalicə işləri üzrə direktor müavini Fəridə Hacıyeva və həkim-rezidentlərinin iştirakı ilə "osteogenesis imperfecta" (natamam osteogenoz) mövzusunda seminar keçirilib.

ya gəlir. Sınıqlarla yanaşı, mavi sklera, karlıq da ola bilər".

R.Şükürlü qeyd edib ki, ölkəmizdə də bu xəstəliyə çox rast gəlinir: "Xəstəliyin bir neçə tipi var. Tip 1 - yüngül, tip 2 - perinatal letal, tip 3 - ağır, progressiv

Seminarla çıxış edən klinikanın pediatriya şöbəsinin həkim-rezidenti Rəfiqə Şükürlü xəstəlik və müalicə metodları haqqında ətraflı məlumat verib.

Həkim bildirib ki, "osteogenesis imperfecta" osteoporozun ən çox yayılmış genetik səbəbi olub, birləşdirici toxumanın generalizə olunmuş xəstəliyidir. Bətdaxili dövrdə inkişaf edən letal formaldan başlayaraq, yetkin yaşlarda aşkarlanan yüngül formalara qədər mövcuddur: "Tip 1 kollagenin kəmiyyət və keyfiyyət dəyişiklikləri nəticəsində baş verir. Tip 1 kollagen dəri və sümük ekstraselullar matriksinin əsas komponentidir. Patologiya zamanı sümük matriksində defektiv tip 1 kollagen, çoxlu 3 və 4 tip kollagen olur. Sümük hüceyrələrində anormal osteoblast differensiasiyası və sümüyü rezorbsiya edən osteoklastların aktivliyinin artması qeyd olunur. Sümüklər yüngül zədədən qırılır. Ağır formalarda uşaqlar çoxsaylı sınıqlarla dünya-

deformasiyaedici, tip 4 - orta ağır və s. Natamam osteogenoz xəstəliyi genetik xəstəlik olduğuna görə müalicə ancaq simptomatik üsulla aparılır. Bura şifflə osteosintez, fizioterapiya, bifosfonat terapiyası, vitamin D3 və kalsium preparatları daxildir".

Müalicə zamanı ortopedik nəzarətlə yanaşı, fiziki reabilitasiyanın da effektiv olduğunu vurğulayan həkim bildirib ki, bəzi hallarda boy hormonu ilə müalicə sümük histologiyasına müsbət təsir edir: "Bisfosfonatlarla müalicə effektivdir. Pamidronat intra venoz şəkildə 2-3 il ərzində periodik təkrarlanan kurslarla verilə bilər. Bəzi tədqiqatlara görə, bu müalicə sınıqları azaltmasa da, sümük ağırlığını azaldır, həyat keyfiyyətinin yaxşılaşmasına kömək edir, eləcə də sümük sıxlığının artmasına və fəqərəarası məsafələrin azalmasına səbəb olur".

Sonda mövzu ətrafında geniş müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.

Həkim və tələbələrımız bu dəfə Saatlıda şəhid ailələri və qazilərin xidmətində

Xəstəlik aşkarlanmış vətəndaşların tam müayinədən keçməsi, zərurət yaranan cərrahi əməliyyatların isə növbəti aksiyalarda icra edilməsi planlaşdırılır. Qeyd edək ki, aksiyanın təşkilinə AKHA Tələbə Təşkilatının könüllüləri də lazımı dəstək verib. Aksiyada, həmçinin Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllim-tələbələri də yaxından iştirak edib. Belə ki, universitetimizin II Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekan müavini Arzu Bəydemirova və onun rəhbərliyi ilə fakültənin 4-cü, 5-ci, 6-cı kurs tələbələri - Mələkxanım Əliyeva, Aysel Səferli, Musa Süleymanov, Nərimin Əhmədova, Lamiyə Ələsəfil, Kəmalə Əsədova, Rüşət Heydərov, Aygün Məmmədova, Fəridə Şahbazzadə, o cümlədən professor Elçin Ağayev, dosentlərdən Elman Tağıyev, Azadə Rəhimova, Fəxrriyyə Məmmədova, Aslan Məmmədov ələrindən gələni əsərgəməyiblər. Müayinə olunanlar həkim və tələbələrimizin isti münasibətindən və tibbi xidmətin səviyyəsindən razı qalıblar. Onu da bildirik ki, regionlarda aksiyanın ardıcıl olaraq keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Könüllü Həkimlər Assosiasiyasının (AKHA) təşkilatçılığı və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) dəstəyi ilə təşkil olunan "Azərbaycan regionlarında şəhid ailələri və qazilərin sağlamlığı" adlı layihə çərçivəsində növbəti tibbi aksiya fevralın 19-da Saatlı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında keçirilib.

Aksiya çərçivəsində 20 ixtisas üzrə 35 könüllü həkim Saatlı, Sabirabad və İmişli rayonlarında yaşayan şəhid ailələrinin üzvlərini, qaziləri müayinə və müalicə ediblər. Paytaxtın müxtəlif dövlət və özəl xəstəxanalarında çalışan kardioloq, onkoloq, radioloq, terapevt, pediatr, nevroloq, uroloq və digər ixtisaslar üzrə həkimlərin müayinəsindən 200-də çox şəxs keçib, zəruri dərman preparatı ilə təmin olunublar.

Laparoskopik cərrahiyyə ilə bağlı beynəlxalq simpozium təşkil olunub

Laparoskopik Cərrahi Dərnəyinin qurucusu, professor Levent Avtan, Travma və Acil Cərrahi Dərnəyinin rəhbəri, professor Orxan Alimoglu, Ostomi Cərrahi Dərnəyinin başqanı, professor Ömər Alabas, İstanbul Tibb Universitetindən professor Hakan Yanar, ATU-nun Ümumi Cərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor Elçin Ağayev, ATU-nun II Cərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor Rauf Ağayev və dosenti Rasim Cəfəri qarın boşluğu üzvləri xəstəliklərinin müalicəsində laparoskopianın üstünlükləri haqqında maraqlı məruzələrlə çıxış ediblər. Həmçinin təcili cərrahiyyədə laparoskopiya, gastroektonomiyada cərrahi texniki detallar, qaraciyər exinokokkozunun diaqnostikası və müalicəsində laparoskopik əməliyyatların xüsusiyyətləri və digər məsələlər barədə mütəxəssislərin fikirləri səsləndirilib. Sonda məruzəçilər onlara ünvanlanan sualları cavablandırılar.

Respublika Diaqnostika Mərkəzində "Laparoskopik cərrahiyyə: imkanları və üstünlükləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik simpozium keçirilib. Respublika Müalicə və Diaqnostika Mərkəzi, Azərbaycan Endoskopik Laparoskopik Cərrahlar Cəmiyyəti və Türkiyənin üç tibbi dərnəyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə bu sahədə dünyanın müxtəlif ölkələrində tətbiq olunan müalicə metodları, yeniliklər

barədə məlumat verilib. Tədbirdə giriş nitqi ilə Azərbaycan Endoskopik Laparoskopik Cərrahlar Cəmiyyətinin rəhbəri, professor Mustafa Həsənov, Respublika Diaqnostika Mərkəzinin baş həkimi Könül Xəlilova, Türkiyənin Endoskopik Laparoskopik Cərrahi Dərnəyinin başqanı, professor Cavit Avcı çıxış edərək simpoziumun əhəmiyyətindən danışılar. Daha sonra Türkiyənin Endoskopik

Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş turnirlər

Xocalı soyqırımının ildönümü ilə bağlı Bakı şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin təşkilatçılığı ilə ATU-nun İdman Kompleksində badminton üzrə turnir keçirilib.

badmintonun hələ də populyarlaşmadığını, amma gələcəkdə idmanın bu növünə marağın artacağına inandığını deyib.

Bundan sonra dövlət himnimiz səsləndirilib və həm qızlar, həm də oğlanlar arasında fərdi yarışlara start verilib. Yarışın sonunda qaliblər elan olunub. Qızlar arasında Gilsha Şarmerla 1-ci, Amulya Raj 2-ci, Ülker Məmmədova 3-cü, oğlanlar arasında isə Noman Arshad 1-ci, Alvin Sayl 2-ci və Thomas Tose 3-cü yere layiq görüldü. Qaliblər diplom və medallarla təltif ediliblər.

Faciənin 30-cu ildönümünə həsr olunmuş daha bir idman yarışı fevralın 26-da "Təbib" idman klubunun təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Tələbələr arasında şahmat yarışına 14 oğlan və 7 qız qatılıb. 6 turun nəticəsinə görə qaliblər Müəyyən olunub. Oğlanlar arasında Vusal Həsənzadə 1-ci, İslam Xuduyev 2-ci, Elvin Namazlı 3-cü, qızlar arasında isə Fatimə Məmmədova 1-ci, Nuranə Rəhimli 2-ci və Şəbnəm Cavadlı 3-cü yere layiq görüldü.

Faciənin 30-cu ildönümünə həsr olunmuş daha bir idman yarışı fevralın 26-da "Təbib" idman klubunun təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Tələbələr arasında şahmat yarışına 14 oğlan və 7 qız qatılıb. 6 turun nəticəsinə görə qaliblər Müəyyən olunub. Oğlanlar arasında Vusal Həsənzadə 1-ci, İslam Xuduyev 2-ci, Elvin Namazlı 3-cü, qızlar arasında isə Fatimə Məmmədova 1-ci, Nuranə Rəhimli 2-ci və Şəbnəm Cavadlı 3-cü yere layiq görüldü.

Professor İsrail Mövsümov vəfat edib

Əczaçılıq elmləri doktoru, professor İsrail Soltan oğlu Mövsümov 12 fevral 2022-ci il tarixində, ömrünün 83-cü ilində vəfat edib.

İ. Mövsümov 1939-cu il iyulun 7-də Bərdə rayonunda anadan olub. O, 1964-cü ildə Nəriman Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun Əczaçılıq fakültəsini bitirib, 1972-ci ilə qədər praktik əczaçılıq sahəsində çalışıb, 1972-ci ildə institutun Əczaçılıq kimyası kafedrasında aspiranturaya daxil olub və 1979-cu ildə dissertasiyasını yekunlaşdıraraq əczaçılıq üzrə fəlsəfe doktoru elmi dərəcəsinə layiq görüldü. İsrail Mövsümov 1976-cı ildən 1981-ci ilə qədər əczaçılıq kimyası kafedrasında baş laborant, 1981-1984-cü illər ərzində assistent, 1984-cü ildən 1992-ci ilə qədər dosent vəzifələrində çalışıb. O, 1993-cü ildə Moskvada doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək əczaçılıq elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görüldü. 1996-cı ildən kafedrada professor vəzifəsində çalışıb.

İsrail Mövsümovun 110-dan çox dərc olunmuş işi, 25 patenti var. Elmi işlərinin nəticələri dünyanın müxtəlif ölkələrində yüksək impakt faktora malik, beynəlxalq bazalara daxil olan jurnallarda, eləcə də yerli jurnallarda çap edilmişdir. Onun elmi məsləhətçiliyi ilə 1 doktorluq dissertasiya işi müdafiə olunub, 1 dissertasiya işi də müdafiəyə hazırlanıb.

İsrail Mövsümov kafedrada aparılan tədris, metodiki və elmi tədqiqat işlərində yaxından iştirak edib, Əczaçılıq kimyası kafedrasında tədris olunan fənlərin həm praktiki məşğələlərini, həm də mühazirə dərslərini aparıb. Bundan başqa, əczaçı magistr kadrların hazırlığında yaxından iştirak edib.

İstedadlı alim, ziyalı və qayğıkeş müəllim olan İsrail Mövsümovun əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaq. ATU-nun Əczaçılıq fakültəsi, Əczaçılıq kimyası kafedrası

O, bir neçə metodik göstərişin müəllifi və həmmüəllifi, eləcə də 2015-ci və 2016-cı illərdə çap olunmuş "Əczaçılıq kimyası. Test tapşırıqları" adlı 2 hissədən ibarət dərs

İstedadlı alim, ziyalı və qayğıkeş müəllim olan İsrail Mövsümovun əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaq.

ATU-nun Əczaçılıq fakültəsi, Əczaçılıq kimyası kafedrası

Etibarsız sayılır

2019-cu ildə Tələbələrə Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən verilmiş şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2021-ci ildə Ülvi Qubadza Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən verilmiş şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 119A8b qrup tələbəsi Fəxrətli Oruc Qiyas oğlunun tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin V kurs, 31714 qrup tələbəsi Feras Jubran Ali oğlunun tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İctimai səhiyyə fakültəsinin V kurs, 617A4 qrup tələbəsi Mürədova Gülçin Orxan qızının tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin VI kurs, 165B qrup tələbəsi Behbudov Kənan Tehran oğlunun müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin V kurs, 117K5 qrup tələbəsi Məhərrəmovna Bənövşə İslah qızının tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Stomatologiya fakültəsinin IV kurs, 41811b qrup tələbəsi Məhəmməd Ali Təhərinin müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin II kurs, 120A3b qrup tələbəsi Mahmudova Leyla Araz qızının tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs, 118A13a qrup tələbəsi Rəşadətə Jalal Akif qızının tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 119A1a qrup tələbəsi Əhmədov Nadir Nizami oğlunun tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin VI kurs, 373C qrup tələbəsi Xammədova İlahə Vüqar qızının müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Stomatologiya fakültəsinin III kurs, 419A2b qrup tələbəsi Məhərrəmzadə Nərimin Yalçın qızının tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin!

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti Misir Bayramova oğlu

Rəşidin

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın tədris hissə müdiri Avaxanım Vəlibəyovaya nənəsi

Perjən Maqamedovann

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

II uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Aysel Süleymanlıya nənəsi

Gözal xanımın

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Anesteziologiya və reanimatologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti İradə Məmməd-yarova qaynatası, dosent

Sabir Əmiraliyevin

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Baş redaktor
MƏGRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır

Qəzet "Təbib" qəzetinin
kompyuter mərkəzində yığılır,
səhifələrini, "Azərbaycan"
nəşriyyatının mətbəəsində çap
olunur və universitet daxilində yayılır

ÜN VANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisənziya H - 022633
İndeks -0269
Sifariş - 662
Sayı 2250